

Čís. 4965.

K beztrestnosti ve smyslu § 27 odst. 1 i 2 zák. na ochr. rep. stačí účinná lítost ve smyslu všeobecném, dobrovolnost ustoupení od činu, aniž třeba lítosti ve smyslu vnitřního odvrácení se od činu jen nebo hlavně z důvodu ethického seznání jeho zavržitelnosti.

Případy zločinu podle § 2 al. 1, záležející jen v účasti na spolčení k úkladům, spadají co do předpokladů beztrestnosti pod předpis druhého odstavce § 27 zák. na ochr. rep.

(Rozh. ze dne 4. dubna 1934, Zm II 453/33.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zamítl po ústním líčení zmateční stížnost státního zastupitelství do rozsudku senátu mládeže při krajském soudu v Olomouci ze dne 7. listopadu 1933, pokud jím byl mladistvý obviněný podle § 259 čís. 2 tr. ř. zproštěn z obžaloby pro provinění příprav úkladů o republiku podle § 2 zákona na ochranu republiky a § 3 zákona čís. 48/31 sb. z. a n.

Důvody:

Napadeným rozsudkem byl obviněný pravoplatně uznán vinným proviněním zpronevěry podle § 461 tr. zák. a § 3 zákona čís. 48/1931, byl však zproštěn obžaloby pro provinění přípravy úkladů podle § 2 zákona na ochranu republiky a podle § 3 zmíněného již zákona o soudnictví nad mládeží, a to proto, že, ačkoliv soud shledal v činu obviněného skutkovou podstatu provinění podle § 2 zákona na ochranu republiky, měl zároveň na to, že nastala tu beztrestnost obviněného z důvodů účinné lítosti po rozumu § 27 odst. 1 zákona na ochranu republiky.

Zmateční stížnost státního zastupitelství napadá zmíněný zprošťující výrok s hlediska § 281 čís. 9 b) tr. ř., totiž proto, že tímto výrokem o tom, že je tu účinná lítost podle § 27 zákona na ochr. rep. byl porušen zákon, a doličuje, že v souzeném případě beztrestnost ta nenastala.

Je tedy předně vymeziti přesně pojem účinné lítosti ve smyslu všeobecném, platném při výkladu jak 1. odst., tak i druhého odst. § 27 zák. na ochr. rep. (srov. Milota, k § 27 rozh. sb. čís. 3375, rozh. Zm II 824/27). Zmateční stížnost státního zastupitelství byla totiž při zrušovacímu roku provedena i v tom směru, že nalézací soud prý pochybil v tom, že přiznal pachateli beztrestnost z důvodu účinné lítosti, vyloživ právně mylně tento pojem; pojmovou náležitostí dobrovolnosti jednání potřebného podle § 27 k beztrestnosti je prý pachatelova lítost, jakožto pohnutka jeho jednání. Než k tomuto mínění nelze přisvědčiti z těchto úvah: Právní pojem účinné lítosti ustálil se v nauce i v judikatuře (srov. Herbst k § 62 tr. zák., Dr. Waser v Ger. Ztg. 1853 čís. 32, rozh. vid. sb. čís. 1811) již před vyhlášením zákona na ochranu republiky v tom smyslu, že tento právní pojem se liší od pojmu lítosti ve smyslu ryze ethickém či náboženském; ve smyslu vnitřního odvrácení se od činu jen nebo hlavně z důvodu ethického seznání jeho zavržitelnosti, a že stačí dobrovolnost ústupu od činu, kvalifikovaná jen podle povahy činu,

o nějž právě jde, buď nápravou spáchané škody nebo poskytnutím možnosti, by škoda byla odvrácena, na př. oznámením úřadu a j. V tomto smyslu ustálilo se právní pojmání přes to, že v § 62 tr. zák., stanovícím předpoklady účinné lítosti při zločinu velezrady (§ 58 b) a c) tr. zák.), tedy při zločinu, z jehož skutkové podstaty byla pak odvozena (zákonem na ochranu republiky) skutková podstata podobného zločinu podle § 2 zákona na ochranu republiky, bylo v kontextu samém uvedeno »durch Reue bewogen«, kterážto slova poukazovala na nadpis tohoto § »Straflosigkeit wegen der tätigen Reue«, takže se skutečně mohlo míti za to, že zmíněné zákonné ustanovení vyžaduje k pojmu účinné lítosti i jakési ethické složky. Při uzákonění nových podstat zákona na ochranu republiky bylo tedy zákonodárci známo, jak byl pojem účinné lítosti pro obor beztrestnosti velezrady vykládán; mohl tedy, chtěl-li zavést tento pojem do nového zákona v jiném smyslu, učiniti tak beze všeho zvláštním zdůrazněním ethické složky v textu nových zákonných ustanovení. Toho však neučinil, naopak vyloučil slovo »lítost« vůbec z kontextu § 27 zákona na ochranu republiky, dav jen tomuto § nadpis »účinná lítost«. Tím tedy jasným způsobem dal najevo, že si nepřeje změny proti dosavadnímu výkladu. Budiž ještě připomenuto, že také Milota ve svém Výkladu zák. na ochr. rep. nežádá, nežli dobrovolnost ustoupení, nerozeznáváje mezi jeho pohnutkami.

Bezettrestnost pro účinnou lítost, pokud se týče předpoklady pro ni, ustanovené v § 27 zákona na ochr. rep., nutno — jde-li o trestný čin podle § 2 zákona na ochr. rep. — posuzovati různě podle toho, kterého z činů v § 2 zákona na ochr. rep. uvedených se pachatel dopustil, — neboť § 27 zmiňuje se o zločinu podle § 2 jak v prvním tak i ve druhém svém odstavci, rozlišuje však mezi pouhým účastníkem na spolčení k úkladům (§ 2 al. 1) a pachatelem přípravy úkladů, jež tedy zahrnuje v sobě i ostatní případy § 2 znor. — a stanoví pro tu kterou činnost různé předpoklady beztrestnosti. Je proto dalším předpokladem pro řešení zmíněné otázky (když pojem účinné lítosti jako takový již byl vymezen) přesné podřadění činu obžalovaného pod to či ono ustanovení § 2 zákona na ochranu republiky a konečně podle toho, o jakou činnost s hlediska § 2 tu půjde, přezkum, zda tu jsou zvláštní předpoklady beztrestnosti podle příslušného prvního či druhého odstavce § 27 znor.

Soud nalézací má za zjištěnu tuto trestnou činnost obviněného: Přemluven byv neznámým člověkem k odchodu do Německa a ke vstupu do SA. opustil obžalovaný tajně dne 15. srpna 1933 území československé republiky a zachovav se podle ponaučení neznámého onoho verbíře, byl přijat úderníky, odvezen do Mezilesí a po výslechu o různých otázkách, týkajících se dislokace a organizace československého vojska a četnictva, složil odpoledne dne 16. srpna 1933 přísahu na prapor SA., po přísaze té však ještě téhož odpoledne utekl z Mezilesí a vrátil se do československé republiky, kdež vše sdělil potkavšímu ho respicientu finanční stráže, projevil nad tím lítost, tázal se na nejbližší četnickou stanicí a byv tam zaveden učinil na sebe udání. Nalézací soud zjistil dále po subjektivní stránce, že obviněný dobře znal povahu a účel organizace SA. jakožto instituce vojenské, sloužící úkolu sjednotiti všechny Němce a tudíž též odtrhnouti Němci osídlenou část území od Československé republiky.

V tomto zjištěném jednání shledal nalézací soud skutkovou povahu trestného činu podle § 2 zákona na ochranu republiky, aniž se po právní stránce pustil do úvah, zda tu jde jen o spolčení (al. 1) či o vejítí ve styk s cizí mocí (al. 2), či o nějakou jinou z různých v § 2 uvedených činností. Ježto v tomto případě byla činnost obviněného vyčerpána tím, že vstoupil do SA., tedy nepodnikl nic jiného než »spolčení«, když se jeho styky s SA. se omezily na vyjednávání nutně předcházející před přijetím do ní a s přijetím do zmíněných útvarů nutně souvislé, takže, pokud jde tu o styky vůbec, jsou i tyto kryty a hodnoceny podřaděním pod podstatu spolčení, je tu podle názoru zrušovacího soudu jen skutková podstata podle aliny první § 2 zákona na ochranu republiky, tedy jen spolčení se k úkladům o republiku, a to ve formě přidružení se k danému již spolčení.

Z toho však plyne, že rozsudek soudu nalézacího ovšem pochybil, dovozoval-li beztrestnost pachatele z prvního odstavce § 27 zákona na ochranu republiky, neboť tento odstavec tu nedopadá proto, že případy zločinu podle § 2 al. 1 záležející jen v účasti na spolčení k úkladům, spadají co do předpokladů beztrestnosti pod předpis druhého odstavce § 27 (viz slova v § 27 odst. 2: »účastník na spolčení k úkladům, není pro tento čin trestný, jestliže dříve, než bylo podniknuto ještě něco jiného než spolčení«). Omezila-li se tedy v tomto docela výjimečném případě činnost pachatelova jen na přístup k formaci SA. a to složením přijímací přísahy, nebyla-li jím v této formaci vyvinuta žádná činnost a nezúčastnil-li se obviněný žádného úkladného podniku v tomto protizákonném útvaru, pak nepodnikl obviněný nic jiného než spolčení se a bylo by mu proto přiznati beztrestnost, zachoval-li se tak, jak dále v tomto druhém odstavci § 27 uvedeno. Z těchto dalších předpokladů beztrestnosti byl druhý v zákoně alternativně uvedený, že totiž obviněný spolčení (přístup svůj k SA., neboť existenci a cíle SA. nebylo třeba oznamovati) úřadu, tedy povolanému bezpečnostnímu úřadu oznámil dříve, než bylo podniknuto ještě něco jiného — když se se nedá tvrditi, že v době mezi jeho přidružením se k SA. a mezi oznámením úřadu podnikl zmíněný útvar něco úkladného, — a to nikoli proto, že (jeho) spolčení se bylo odhaleno, naplněn tím, co uvedeno ze skutkových zjištění nalézacího soudu. Podmínky beztrestnosti, že ustoupení se stalo dobrovolně, že ustoupení se stalo dříve, než bylo podniknuto něco jiného než spolčení a že pachatel spolčení z vlastního popudu úřadu oznámil byly obviněným úplně splněny. Něco dalšího nad splnění těchto podmínek zákon nežadá, když uvedený způsob zachování se účastníka na spolčení klade na roveň případu, že účastník způsobil, že od podniku bylo upuštěno.

Nalézací soud tedy pochybil, posoudil-li případ podle § 27 odst. 1 zákona na ochranu republiky, přes to však přišel ke správnému úsudku, že nastala beztrestnost obviněného pro účinnou lítost. Pokud zmáteční stížnost státního zastupitelství poukazuje na podporu svého odchýlného stanoviska ještě na nepřijatelné prý a nebezpečné důsledky názoru nalézacího soudu, stačí jí poukázati k tomu, že přehlíží neobvyklé okolnosti souzeného případu, jež nepřipadají na příklady ve stížnosti uváděné. Zmateční stížnost byla tedy zamítnuta.